

ประโยค ป.ธ. ๔
แปล มคอเป็นไทย
สอบ วันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘

๑. ตโย หิ ปุตฺตา น หิ อญฺโณ อตฺถิ อนฺเตวาสี ทินฺนโก
อตรฺโขติ ตีสนิปาเต ปณฺทรกชาตกปาถิ ฯ

อญฺโณติ อญฺโณ จตุตฺถิ ปุตฺโต นาม นตฺถิ ฯ อนฺเตวาสีติ สิปฺปํ วา
อุคฺคณฺหนโต ปณฺหํ วา สฺสนนฺโต สนฺติเก วุตฺโต ฯ ทินฺนโกติ ยอนฺเต ปุตฺโต
โหตุติ ปเรหิ ทินฺโนติ ตพฺพณฺณา ฯ

ปุตฺโต จ นามส อตรฺโข เขตฺรโข อนฺเตวาสีโก ทินฺนโกติ จตุพฺพิโซ ฯ
ตตฺถ อตฺตานํ ปฏิจฺจ ชาโต อตรฺโข นาม ฯ สยณปิฏฺฐะ ปลฺลงฺเก อูเรติ
เอวมาทิสฺส นิพฺพุตฺโต เขตฺรโข นาม ฯ สนฺติเก สิปฺปอุคฺคณฺหนโก อนฺเตวาสีโก
นาม ฯ โปสวณฺตุถาย ทินฺโน ทินฺนโก นามาคิ เอกนิปาเต กญฺจหารกชาตก-
วณฺณา ฯ

อิธ ปน อติชาตาภิเษทภินฺนา อตรฺชาว ลพฺภนฺติ ฯ เตนหาญฺจกถายํ
อตฺตนา ชาตปุตฺตาปิ ธีตโรปิ ปุตฺตาเตวว สงฺขยํ กจฺจนฺตีสฺสि ฯ

ทารา นาม วิสฺติ ภริยา มาตฺรภจिता ปิตฺรภจिता มาตาปิตฺรภจिता
ภાત્રภજિતા ภગિનીรภજિતા ળાત્રિરભજિતા કોત્રુત્રરભજિતા ચમ્મરભજિતા સારભજા
સપ્રિથક્ષા ચનકીતા જનુત્વાસીની ભોક્ત્રવાસીની પ્ણુવાસીની ઓતપત્તકીની
ઓગ્ધજમ્બઘ્વા તાસી જ ભરિયા જ ગમ્મગારી જ ભરિયા જ ચચાહ્વા મુહુત્તિકાતિ
એવં સ્થજરિત્તવિગ્ગે વૃત્તા ฯ

๒. ตตฺถ มาตฺรภจिताติ มาตฺรา ภจिता ยถา ปฺริเสน สํวาสํ น
กปฺเปติ เอวํ มาตฺรา ภจिता ฯ เตนสฺส ปทภาชเนปิ วุตฺตํ มาตา
ภจติ โภเปติ อิสฺสรียํ การฺเหติ วสํ วตฺเตตีสฺสि ฯ ตตฺถ ภจตีติ กตฺถจि
กนฺตุํ น เทติ ฯ โภเปตีสฺสิ ยถา อญฺเณ น ปสฺสนฺติ เอวํ กุตฺตญฺจानะ จเปติ ฯ
อิสฺสรียํ การฺเหตีสฺสि เสริวิหารมสฺสา นิเสธนฺตีสฺสि อภิภวิตฺวา วตฺตติ ฯ วสํ วตฺเตตีสฺสि

อิหํ ภโรหิ อิหํ มา อกาสิติ เอวํ อตฺตโน วสํ ตสฺสา อุปริ วตฺเตติ ฯ
 เอเตนฺปาเยน ปีตุรภิจิตาทโยปิ ฌาตพฺพา ฯ โคตํ วา ฌมฺโม วา น
 รภฺขติ ฯ สโคตฺเตหิ ปน สหฌมฺมิเกหิ จ เอกํ สตุถารํ อุทฺทิสฺส ปพฺพชิตฺเตหิ
 เอกคณปริยาปนฺเนหิ จ รภฺขิตา โคตฺตรภฺขิตา ฌมฺมรภฺขิตาติ วุจฺจติ ฯ สห
 อารภฺขเน สารภฺขา ฯ สห ปริทณฺเฑน สปฺริทณฺหาติ ตพฺพณฺณนา ฯ

เสริวิหารนฺติ สจฺจนุทจาร์ ฯ วสนฺติ อาณํ ฯ โคตฺตนฺติ โคตม-
 โคตฺตาทิกํ โคตํ ฯ ฌมฺโมติ ปณฺฑรํภฺคปริพฺพาชกาทีนํ เตสํ เตสํ วา
 กุลานํ ฌมฺโม ฯ โคตฺตวณฺเตสฺส โคตฺตสทฺโท ฌมฺมจารีสุ จ ฌมฺมสทฺโท วตฺตตีติ
 อาห สโคตฺเตหิตีอาที ฯ ตตฺถ สโคตฺเตหิตี สมานโคตฺเตหิ เอกวํสชาเตหิตี
 อตฺถิ ฯ สหฌมฺมิเกหิตี เอกสฺส สตฺถุ สาสเน สหจฺริตพฺพฌมฺเมหิ
 สมานกุลฌมฺเมหิ วา ฯ เอกคณปริยาปนฺเนหิตี มาลาการาทีเอกคณปริยาปนฺเนหิตี
 ตมฺภูทิกา ฯ

สโคตฺเตหิ รภฺขิตา โคตฺตรภฺขิตา สหฌมฺเมหิ รภฺขิตา ฌมฺมรภฺขิตา
 สสฺสามิกา สารภฺขา ยสฺสา คมเน รณฺณา ทณฺโท จปิโต สปฺริทณฺหาติ
 สงฺคีตีสฺสุตตสมมาทิจิสฺสุตตมฺภูทิกา ฯ

ใช้เวลา ๔ ชั่วโมง กับ ๑๕ นาที

เฉลย ประโยค ป.ธ. ๔

แปล มคอเป็นไทย

๑. บาลีปัณทกรกชาดก ในติงสนิบาตว่า กัณฺฐกมฺมี ๓ ประเภท บุตรอื่น ไม่มีเลย (บุตร ๓ ประเภท) คือ บุตรผู้มีปกตียู่ภายใน (สำนัก) บุตรที่เขาให้ บุตรที่เกิดแต่ตน ฯ

อรรถกถापัณทกรกชาดกนั้นว่า บทว่า **อญฺโณ** ความว่า ชื่อบุตรอื่น คือ บุตรประเภทที่ ๔ ย่อมไม่มี ฯ บทว่า **อนฺเตวาสี** ได้แก่บุตรผู้เรียนศิลปะบ้าง ฟัง ปัญหาบ้าง อาศัยอยู่ในสำนัก ฯ บทว่า **ทินฺนโก** ได้แก่บุตรที่คนเหล่านี้ให้แล้ว ด้วยกล่าวว่า ผู้นี้ จงเป็นบุตรของท่าน ฯ

อรรถกถากัณฺฐกชาดก ในเอกนิบาตว่า ก็ชื่อว่าบุตรนี้ มี ๔ ประเภท คือบุตรอาศัยตนเกิด บุตรเกิดในเขต บุตรผู้มีปกตียู่ภายใน บุตรที่เขาให้ ฯ บรรดาบุตร ๔ ประเภทนั้น บุตรผู้อาศัยตนเกิด ชื่อว่า อัตรชะ ฯ บุตรผู้เกิดในที่ทั้งหลายคือบนหลังที่นอนบนบัลลังก์ที่อกเป็นต้นชื่อว่าเขตรชะ ฯ บุตรผู้เรียนศิลปะในสำนัก ชื่อว่า อันเตवासิก ฯ บุตรที่เขาให้มาเพื่อต้องการให้เลี้ยงดู ชื่อว่า ทินนกะ ฯ

แต่ในมงคลกถานี้ ย่อมได้เฉพาะบุตรที่อาศัยตนเกิด แบ่งเป็นประเภทมี อติชาตบุตรเป็นต้น ฯ ด้วยเหตุนี้ พระอรรถกถาจารย์ จึงกล่าวไว้ในอรรถกถาว่า บุตรก็ดี ธิดาก็ดี ซึ่งเกิดจากตน ถึงการนับว่า บุตร ทั้งนั้น ฯ

ภริยา ๒๐ ประเภท พระอุบาลีเถระกล่าวไว้ในวิภังค์แห่งสังยุตต-
สิกขาบทอย่างนี้ว่า สตรีที่มารดาภิเษก สตรีที่บิดาภิเษก สตรีที่มารดาบิดาภิเษก
สตรีที่พี่น้องชายรักขา สตรีที่พี่น้องหญิงรักขา สตรีที่ญาติรักขา สตรีที่โคตร
รักขา สตรีที่ธรรมรักขา สตรีที่มีอาภักขา สตรีที่มีอาชญา สตรีที่ซื้อมาด้วยทรัพย์
สตรีที่อยู่ด้วยความพอใจ สตรีที่อยู่ด้วยโกละ สตรีที่อยู่ด้วยแผ่นผ้า สตรีที่จุ่มน้ำ
มือในภาชนะน้ำ สตรีที่บุรุษปลงเทริดลง สตรีที่เป็นทั้งทาสีทั้งภริยา สตรีที่เป็น
ทั้งผู้ทำงานทั้งภริยา สตรีที่ชงนำมา สตรีที่บุรุษอยู่ร่วมเพียงชั่วคราว ชื่อว่า
ภริยา ฯ

๒. อรรถกถาวิภังค์แห่งสังยุตตสิกขาบทนั้นว่า บรรดาบทเหล่านั้น บทว่า **มาตฺรภูจิตา** ได้แก่ สตรีที่มารดารักขา คือ มารดารักขาโดยประการที่จะสำเร็จการอยู่ร่วมกับบุตรไม่ได้ ฯ ด้วยเหตุนั้น แม้ในบทาษณะแห่งสังยุตตวิภังค์นั้น พระอุบาลีเถระ จึงกล่าวว่า มารดาขอมรักขา คຸ້ມກອງวางตนเป็นใหญ่ ยังอำนาจให้เป็นไป ฯ บรรดาบทเหล่านั้น บทว่า **รฺกฺขติ** ความว่า ขอมไม่ให้ไปในที่ไหนๆ ฯ บทว่า **โคเปติ** ความว่า ขอมกักไว้ในที่คຸ້ມກອງ โดยประการที่บุตรเหล่าอื่นจะไม่เห็น ฯ สองบทว่า **อิสฺสุริยํ** การติความว่า ห้ามการอยู่ตามอำเภอใจแห่งสตรีนั้น ประพฤติข่มขืน ฯ สองบทว่า **วสํ** **วตฺตเตติ** ความว่า วางอำนาจของตนไว้เหนือสตรีนั้น อย่างนี้ว่า เจ้าจงทำสิ่งนี้ อย่าได้ทำสิ่งนี้ ฯ แม้สตรีทั้งหลายที่บิดารักขาเป็นต้น พึงทราบโดยอุบายนั้น ฯ โคตรหรือธรรม ขอมรักขาไม่ได้ ฯ แต่ว่า สตรีอันชนผู้มีโคตรเสมอกัน และอันชนผู้ประพฤติธรรมร่วมกัน คือ ชนผู้บวชอุทิศพระศาสนา พระองค์เดียวกัน และชนผู้นับเนื่องในคณะเดียวกันรักษาแล้ว ท่านเรียกว่า สตรีผู้อันโคตรรักขา สตรีผู้อันธรรมรักขา ฯ สตรีเป็นไปกับด้วยอารักขา ชื่อว่า สตรีมีอารักขา ฯ สตรีเป็นไปกับด้วยอาชญา ชื่อว่า สตรีมีอาชญา ฯ

ฎีกาวิภังค์แห่งสังยุตตสิกขาบทนั้นว่า บทว่า **เสริวิหารํ** ได้แก่ การเที่ยวไปตามความพอใจของตน ฯ บทว่า **วสํ** ได้แก่ ยังอาชญา ฯ โคตรมีโคตรมีโคตรเป็นต้น ชื่อว่า โคตร ฯ ธรรมแห่งชนทั้งหลายมีชนผู้นุ่งห่มผ้าขาวและปริพาชกเป็นต้น หรือแห่งสกุลนั้น ๆ ชื่อว่า ธรรม ฯ **โคตฺต** ศัพท์ ขอมเป็นไปในชนมีโคตรทั้งหลาย และ **ธมฺม** ศัพท์ ขอมเป็นไปในชน ผู้มีปกติประพฤติธรรมทั้งหลาย เหตุนี้ พระอรรถกถาจารย์จึงกล่าวคำว่า **สโคตฺตเตติ** เป็นต้น ฯ บรรดาบทเหล่านั้น บทว่า **สโคตฺตเตติ** ได้แก่ ผู้มีโคตรเสมอกัน อธิบายว่า ผู้เกิดในวงศ์เดียวกัน ฯ บทว่า **สทฺธมฺมิเก** ความว่า ผู้มีธรรมอันพึงประพฤติ

ร่วมกันในศาสนาของพระศาสดาพระองค์เดียวกัน หรือผู้มีธรรมแห่งสกุล
ที่เสมอกัน ๆ บทว่า **เอกคณปริยาปนุเนหิ** ได้แก่อันชนผู้นับเนื่องในคณะเดียวกัน
มีช่างดอกไม้เป็นต้น ๆ

ฎีกาสังคิตีสูตรและสัมมาทิฎฐิสูตรว่า สตรีอันชนผู้มีโคตรเสมอกัน
รักษาแล้ว ชื่อว่า **โคตฺตฺรภุจिता** สตรีอันชนผู้ประพฤติธรรมร่วมกันรักษาแล้ว
ชื่อว่า **ธมฺมฺรภุจिता** สตรีมีสามี ชื่อว่า **สารถุขา** พระราชาทรงตั้งอาชญาไว้ใน
เพราะการละเมิดสตรีใด สตรีนั้นชื่อว่า **สปริทญฺหา** ฯ